

SLOVENSKI GOSPODAR

Izhaja vsako sredo.
Cene: Letno Din 32.—, polletno
Din 18.—, četrtletno Din 9.—, ino-
zemstvo Din 64.—.
Poštno-čkovni rač. 10.903.

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO
Z MESEČNO PRILOGO „NAŠ DOM“

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška c. 5.
Telefon 2113

Cene inseratom: cela stran
Din 2000.—, pol strani Din 1000.—
četrt strani Din 500.—, 1/8 strani
Din 250.—, 1/16 strani Din 125.—.
Mali oglasi vsaka beseda Din 1.20.

Našim naročnikom!

1. Prosimo naročnike, da takoj plačajo vsaj nekaj naročnine za »Slovenskega Gospodarja« za leto 1932, ali pa naj prosijo za potrpljenje do Velike noči.
2. Kdor lista zanaprej ne misli več plačati, naj nam takoj na prvo številko napiše: **Nazaj. Nisem več naročnik**, in list zopet vrže na pošto.
3. Zdaj se delajo novi naslovi. Kdor želi, da se mu naslov popravi, naj nam takoj piše. Popravite posebno hišne številke. Zato nam pišite n. pr.: Prej je bila hišna številka ??, nova pa je zdaj ??.
4. Če kdo dobiva pomotoma dva lista, naj enega vrne in naj na list napiše: »Dobivam dva.«
5. Prve številke novega leta so nam že pošle. Novim naročnikom vpišemo naročnino od dneva vpošiljatve naprej.

»Slovenski Gospodar« stane:

Za celo leto 32 Din.
Za pol leta 16 Din.
Za četrt leta 9 Din.

Ako nimate položnice, kupite si jo na pošti in vpišite na njo številko 10603.

Beseda materam.

Angleški škof Vaughan iz Menevije je imel v stolni cerkvi v Birminghamu na Angleškem pridigo pred 2 tisočema mater, ki so se zbrale na občni zbor svoje organizacije. Škof Vaughan izhaja iz zanimive katoliške familije. Njegov oče, ki je edini med 13 otroki ostal v svetu, dočim so se vsi drugi odločili za duhovniški, odnosno redovniški poklic, je bil angleški admiral ter je umrl pred nekaj leti. Šest njegovih bratov si je izbralo duhovniški stan in so blagonosno delovali kot katoliški duhovniki. Šest njegovih sester pa je stopilo v samostan ter so Bogu in človeštvu služile kot katoliške redovnice. Od šest stricev sedanjega menevijskega škofa Vaughana, ki so postali duhovniki, je eden bil kardinal, drugi

nadškof, tretji škof. Nečak — torej menevijski škof sam — je tudi škof. V njem in njegovih sestrah se kot dedščina širi blagoslov te nad vse odlične katoliške familije.

Angleški škof Vaughan torej pozna iz lastne skušnje, kaj pomenja katoliška družina. V svojem govoru je materam, zbranim v stolnici birminghamski, med drugim to-le poudaril ter priporočal: »Blagor sveta je bolj odvisen od katoliških mater kakor od česa drugega. Božji načrt in skrivnost božja je, da je sreča na tem svetu ozko spojena s krepostjo in srečo v familiji. To je materam znano. One tudi dobro vedo, da je v resnici srečen samo tisti dom, ki sliči sveti Družini v Bellehemu in Nazaretu. Za vas je zveličavni načrt božji določen ter dosegljiv. Brez težave morete s svojimi rokami poseči po plačilu: Bodite dobre žene in dobre matere! Ne udajte se ideji pokvarjenega sveta, ki meni, da je zakonska zveza radi uživanja. Smatrajte jo kot svetli poklic in odličen stan! S tem, da je vam Bog izročil poklic materinstva, vam je tudi naložil na rame skrb in križ. Tudi sv. Pavel vas zagotavlja, da bo to vaše plačilo, če nosite križ vdano in potrpežljivo. Krščanska mati doseže zveličanje z izpolnjevanjem materinskih dolžnosti, s tem namreč, da otroku da življenje ter ga vzgoji (I. Tim. 2, 15). Biti dobra žena in mati: pomenja zaslužiti nebeško plačilo. Poklic matere je ravno tako pristen, važen in veljaven, ko poklic misijonarja in mučenika.« — Pomenljive in važne besede. Naj bi se po njih ravnale tudi slovenske matere, od katerih je v veliki meri odvisna usoda in bodočnost, napredek ali pogibelj slovenskega ljudstva!

*

Novi vrhovni poveljnik japonskih čet pred Šangajem general Širakava.

Revizija kmetijske eksportne zadruge.

Strokovnjaka dr. Lajovic, ravnatelj zavarovalnice »Triglav« v Ljubljani, in Zolger, ravnatelj zavarovalne družbe »Feniks«, sta po povabilu sodišča pregledala knjige te zadruge ter o tem pregledu izdala poročilo. Iz njega se vidi naslednje: Kmetijska eksportna zadruga je bila ustanovljena 19. julija 1931, ter je bila registrirana na mariborskem okrajnem sodišču 18. avgusta 1931. Prevzela je aktivna in pasiva Ekonomske zadruge v Račjem pri Mariboru. Osnovan je bil podporni oddelek posmrtninskega zavarovanja. Pravila za to je izdelal član načelstva Žunkovič. Ta pravila bi se bila morala predložiti sodišču vsaj v registracijo, pa se ni zgodilo. Delovanje tega podpornega oddelka je bilo takšno: Začel je delovati v prvi polovici novembra 1931. Pravila so bila vabljava, pristopnine nizke; posebna vabljava je bila določba, da je vsak član z vsemi pravicami sprejet, čim podpiše pristopno izjavo in plača pristojbino po določeni tabeli. To vse je vleklo. Zgodilo se je, da so ljudje začeli zavarovati bolnike kar na smrtni postelji in brzojavno nakazovati denar. Od registriranih 157 smrtnih slučajev jih je umrlo v novembru 32, ko so znašali dohodki zadruge v poštni hranilnici samo 15 tisoč Din. Posmrtnine so se odmerjale po možnosti s čim zmanjšanimi zneski.

V številnih slučajih se je resnično število članov napačno navajalo, da so se na ta način dosegle manjše posmrtninske pristojbine. Blagajniške knjige v smislu predpisov sploh ni bilo. Do 1. decembra 1931 članstvo ni preseglo števila 700. Vsak član je bil lahko zavarovan v vseh razredih za skupaj 80.000 D.

Dne 18. novembra 1931 je bilo po poštni hranilnici nakazanih 152 Din dnevnih. Dne 19. januarja 1932 pa je že znašal dnevni prejem 110.465 Din. V januarju so bili že dnevi s skoro 200.000 Din prejema. Ravno isto strmo krivuljo nazgor kaže registracija prijavitelj, ki je dosegla do 6. januarja 1932 17.170 članov. Od 157 smrtnih slučajev v razdobju, ko je zadruga obstojala, se je izplačalo posmrtnin 276.577 Din. Če bi bilo pravilno izkazano stanje članstva, bi morala ta svota doseči 1.570.000 Din. Bilo je veliko število članov, ki so zavarovali večje število oseb. Med temi je dosegel nekdo rekord s 23 zavarovanimi slučajji. V času 97 dni je od 728 zavarovanih članov umrlo 104, in sicer v

štirih zavarovalnih razredih, to je 16%. Na leto bi potemtakem moglo znašati število smrtnih slučajev 60%.

Zanimiv je izkaz o premoženjskem stanju zadruga. Celokupni dohodki so znašali 4.371.617,50 Din. Izdatki zadruga: Zadruga je kupila hišo na Aleksandrovi cesti za 1.300.000 Din, nato še Podravsko tiskarno za 495.000 Din, tiskovine 85.569 Din, režija 227.177 Din, izplačilo posmrtnin 276.577 Din, provizija zastopnikom in drugi stroški 650.000 Din. skupno torej 4.037.531 Din. Razlika 333.486,50 Din tvori dvig 300.000 Din na imena: Žunkovič, Kristofič in Kenda, vsak po 100.000 Din. Glede dviga se vsi trije zagovarjajo, da so si želeli napraviti privatno rezervo. Na hiši je zadruga ostala dolžna še 300.000 Din. Oba strokovnjaka v svojem izčrpnem in obširnem poročilu ugotavljata še več drugih stvari, kakor tudi, da se je dosedanje poslovanje zadruga vršilo proti pravilom. Končno besedo pa bo imelo seve sodišče.

Ker je Kmetijska eksportna zadruga neopravičeno izvrševala zavarovalni posel, je banska uprava njeno poslovanje ukinila ter ji je imenovala komisarja. Imenovani komisar dr. Ivan Vrečar, podnačelnik sreskega načelstva v Mariboru, ima nalogo, izvršiti likvidacijo zadruga.

V NAŠI DRŽAVI.

Naš državni proračun je predložil finančni minister skupščini dne 29. feb. Državni proračun za leto 1932-33 znaša 11.400.000.000 Din. Finančni odbor ga je znižal za 129.000.000 Din, skupno z zmanjšanjem kraljeve civilne liste, katero je odredil kralj sam, pa znaša celokupno znižanje 133.000.000 Din. Proračun se je znižal tudi s skrajšanjem plače uradnikom, ki bo znašalo za bodočnost 5-11%. O predloženem državnem proračunu je obširno razpravljala narodna skupščina zadnje dni.

V DRUGIH DRŽAVAH.

Madžarski parlament je bil 1. marca nepričakovano odgojen za mesec dni. Ministrski predsednik Karoly, ki je bil nekaj tednov bolan, se je nenadoma pojavil v parlamentu in imel govor, v katerem je naglasil potrebo, da se združijo vse nacionalne sile v borbi proti krizi, da se pomirijo razburjeni duhovi in najde izhod iz zagate. Ministrski predsednik je govoril o korupcijskih aferah v poslednjem času. Povdaril je, da bo vlada za vsako ceno razčistila javno življenje. Pri tem se bo naslanjala tudi na opozicijo, na katero z gotovostjo računa. V svojem govoru je nadalje napovedal volilno spremembo, ker je sedanjí zakon nevzdržljiv. Svoj govor je zaključil s pozivom na vse stranke, naj pomorejo vladi, ker je pomoč nujno potrebna. Končno je prečital ukaz re-

BOLEČINE POMIRJAJOČA DRGNENJA

pri bolečinah v hrbtu in križu, pri trganju, revmatičnih bolečinah itd. so vedno učinkovita, če se za njih uporablja Fellerjev Elsalfluid, to skozi 35 let preizkušeno domače sredstvo in kozmetikum. Poskusna steklenica 6 D, dvojna steklenica 9 Din povsod. Po pošti 9 poskusnih ali 6 dvojnih ali 2 velike specialne steklenice 62 Din brez daljnih stroškov pri lekarnarju Eugen V. Feller, Stubica Donja, Elsaltrg 341, Savska banovina.

genta Horthyja o odgoditvi parlamentarnih sej do 31. marca. V tem času namerava vlada pripraviti vse, kar je potrebno, da se izpolnijo obljube ministrskega predsednika. V očigled omenjenemu koraku šefa vlade izjavlja opozicija, da gre samo za manever vlade, v katerem bi se naj razčistila nasprotstva v vladi sami.

Na Finskem so doživeli zadnje dni upor Lapovcev, kateri se je popolnoma izjalovil. Velike množice upornikov so se bile zbrale, navalile na glavno mesto in zahtevale takojšen odstop vlade. — Vlada je mobilizirala proti vstaji vojaštvo, strla gibanje in je zaprla vse voditelje. Po aretaciji kolovodij so kmetje zapustili vstaške vrste in se vrnili na svoje domove.

*

Slike iz vojne na vzhodu.

V četrtek, 3. marca, se je otvorilo izredno zasedanje Zveze narodov, ki je bilo sklicano na predlog Kitajske. Iste dne so bila na šangajski fronti ustavljena vsa vojna podvzeta. Kitajski vojakci so se umaknili iz svojih dosedanjih postojank na drugo obrambno črto, oddaljeno 20 km od dosedanje šangajske linije. S tem so Kitajci izpolnili izrecno zahtevo Japoncev, ki so jo vedno stavili kot pogoj za ustavitev sovražnosti. Sedaj ima besedo Zveza narodov, da izravna japonsko-kitajski spor, kojega osredje pa ni Šangaj, marveč od Japoncev zasedena Mandžurija, ki je doslej bila del kitajske države. Za Zvezo narodov in diplomatske posredovalce med Japonci in Kitajci bo to jako trd oreh.

Kitajci so se umaknili.

Dne 1. marca so Japonci zopet začeli z ofenzivo. Japonski generalni štab hoče na vsak način doseči zmago, preden bo ustavil ogenj. Napad se je začel z vso silo, izvršilo ga je 45.000 japonskih vojakov. Kitajske čete so se upirale napadu z največjim junaštvom. Sila japonskega napada je bila izredno velika, vse vrste orožja in pomočkov so sodelovale: artilerija, infanterija, tanki in letala. Ponoči so se kitajske čete pri Kiangvanu v redu in popolnoma neopazeno umaknile. Ko so Japonci v jutru, 2. marca, začeli streljati s topovi, so obstreljevali prazne jarke in okope. Zapazili so, da so okopi prazni, šele takrat, ko je japonska pehota napravila juriš na nje. Ko so se kitajske čete na severnem delu fronte umaknile, morale so jim slediti tudi čete na južnem delu. Vrhovni poveljnik kitajskih čet utemeljuje umik s tem, ker Japonci izkrcavajo nove čete. Kitajska pehota ne bi mogla več braniti dosedanjih položajev,

ki so bili slabo zgrajeni ter bi ne mogli več prenesti japonskih granat. Medtem so v zaledju zgrajeni silni obrambni okopi, v katerih bodo mogli Kitajci za vsako ceno braniti svojo zemljo pred kakršnimkoli japonskimi napadi. Če bi se ne mogli držati v 2. obrambni črti, gradijo Kitajci še tretjo. Umiku kitajskih čet se ni hotel pridružiti branitelj trdnjave Vusung, ki se je med tem že tudi morala udati japonski premoči. Japonske čete prodirajo na ozemlju, ki so ga izpraznili kitajski vojakci, počasi in previdno, ker jim preti nevarnost od min, ki so tamkaj položene. Pri svojem prodiranju obstreljujejo vsako vas, ki so jo Kitajci zapustili. Kitajske čete so se umaknile za 20 km, torej ravno toliko, kolikor so med pogajanji Japonci od njih zahtevali. S teh postojank so pa pripravljeni braniti se na vso moč.

Pred Šangajem zopet grmijo topovi.

Kljub razgovorom in dogovorom v Ženevi in kljub pogajanjem za premirje na angleški ladiji »Kent« pred Šangajem so se 4. marca zopet pričele sovražnosti pred Šangajem. Skoraj na vsej fronti so zopet pričeli boji. Obe stranki obtožujeta druga drugo, da je kršila premirje. V petek je začel ljut artilerijski boj v odseku Nankiang-Tancang, kateremu bo najbrže sledil pehotni napad velikega stila. Kitajci trdijo, da so Japonci pričeli z napadi, dočim izjavljajo Japonci, da so kitajske čete kršile mir, zaradi česar so morale japonske čete pričeti s protiakcijo. V kitajskem glavnem stanu izjavljajo, da bodo japonskemu napadu nudili najljutejši odpor.

Pomen letal v moderni vojni.

Kakšno ulogo bodo imeli aeroplani v moderni vojni, je pokazala njihova uporaba od strani Japoncev. Ker niso imeli Kitajci ničesar, kar bi mogli postaviti proti japonskim letalom, so se kljub svojemu junaštvu morali umakniti. Pri japonski ofenzivi 1. marca se je očitno pokazal pomen vojaških letal. Dne 1. marca ravno v jutro so se dvignile brezštevne japonske letalske eskadre, ki so bombardirale kitajske postojanke celi dve uri. Bombe niso samo dokončale uničevalnega dela na okopih, ampak so seveda tudi popolnoma uničile živce nasprotnika. Tuji vojni poročevalci ugotavljajo izredno točnost, s katero so se japonska letala dvigala in se vračala ter se med seboj izmenjavala, tako da so kitajski okopi bili neprestano pod ognjem. Zaradi tega se niso slišale več posamezne eksplozije bomb, ampak neprestano grmenje, kakor da se zemlja trese od potresa. Letalsko delo so spremljali težki topovi, ki so svoj ogenj koncentrirali na najmočnejše točke nasprotnikove obrambe. Med letali za bombardiranje so švigala opazovalna letala, ki so s pomočjo brezžične telegrafije urejevala ogenj topov. Soglasno se ugotavlja, da so japonski letalci davali zgled sijajne izučenosti. Po dveh urah se je začel napad pehote. Aeroplani so prenehali bombardirati kitajske okope točno v hipu, ko so se japonski vojakci približali okopom za kakšnih 200 korakov.